

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Evropa — Amerika.

Naslov članka kaže na odnos Evrope do Amerike. Ta odnos je v naslednjem: Evropa je dolžnica, Amerika (Zedinjene države) pa upnica. Kdor je dolžnik, je v neprijetnem položaju, ker visi nad njim kakor Damoklejev meč dolžnost, da mora plačati. Kdor hoče to dolžnost izpolniti, mora imeti možnost, da lahko plača. Kjer te možnosti ni, tam tudi izplačila ne bo.

Koliko bi Evropa morala plačati Ameriki? Evropske države so ameriškim Zedinjenim državam sedaj dolžne 11 milijard dolarjev v zlatu. Ogromna svota! Če bi se morala plačati v zlatu, bi zlata zmanjkalo. Letna odplačila evropskih držav Ameriki znašajo sedaj več kot 200 milijonov dolarjev. V drugem letu se bodo dvignila, leta 1940 bodo letna odplačila znašala 340 milijonov dolarjev, do leta 1980 pa se bodo dvignila do 400 milijonov dolarjev, v letih 1985 do 1987 bodo zopet znašala 200 milijonov dolarjev. Potemtakem bo svota vseh odplačil Evrope Ameriki v bodočih 55 letih znašala skupno 21 milijard dolarjev.

Kaj takega Evropa seveda ne more in tudi nikdar ne bo mogla plačati. Če bi hotela te ogromne svote tekom 55 let izplačati, bi obubožala do popolnega glada in popolne golosti. Evropejci bi bili berači, ki bi ne imeli nič jesti, nič obleke ter bi se morali umakniti v votline kot stanovanja, kjer je stanoval prvotni evropski človek. Evropa, ki je mati svetovne kulture, bi zagrmela v prepad, v katerem bi z njo izginilo človeštvo in njegov napredek. Če bi Zedinjene države vztrajale pri svoji zahtevi, da mora Evropa plačati vse svoje dolgovne, bi zlato v ogromnih množinah se preselilo v Ameriko, ki bi sredi med kupi zlata ne znala, kaj bi z njim počela. Sreča na zlatu ne prebiva. Že sedaj Anglija pošilja zlato v velikih količinah v Ameriko.

S tem je Anglija pokazala svojo dobro voljo in hkrati tudi, da je bolj »nobil« dolžnik, ki plača, kar mora plačati. Obenem pa je se kakor tudi Francija obrnila na vlado Zedinjenih držav z željo o odpisu ali vsaj reviziji dolgov. Ta želja je opravičena vsled gospodarskih razmer, ki vladajo v Evropi. Cene blaga so jako padle, in sicer pri vseh vrstah. Mednarodna trgovina se je zelo skrčila. Vsled tega je tudi možnost izplačila večjih svot v tuji valuti jako zmanjšana. To bi Zedinjene države morale upoštevati. Kako naj plača Evropa svoje dolgovne? Mar v zlatu? Saj ga

nima dovolj. Če ga pošlje v Ameriko, bodo valute posameznih držav izgubile znaten del svojega kritja in denar teh držav bo padel v svoji vrednosti. Ali naj plača v blagu? Zedinjene države so med svetovno vojno svoja posojila Evropi udeležila ne v denarju, marveč v blagu. Toda kako naj sedaj Evropa vrača s je dolgovne v blagu, ko pa se je Amerika zavarovala proti uvozu z visokimi carinami?

Dne 15. decembra zapade obrok 126 milijonov dolarjev, ki ga morajo plačati nekatere države, osebno Anglija in Francija, deloma tudi Italija. Tri četrtine te svote odpadejo na Anglijo, ki je že začela precejšnje količine zlata pošiljati v Ameriko. Da bo to slabo vplivalo na angleški funt, se vidi iz dosedanjega njegovega padanja. Angleška vlada namerava narodno gospodarstvo svoje države obraniti s tem, da bo zvišala carino na uvoz ameriškega blaga, kar seveda Ameriki ne bo po godu. Kako bo se branila Francija, trenutno še ni prodrlo v javnost. Da pa bo morala storiti energične korake, je jasno že iz dejstva, ker se francoski državni proračun težko bori proti naraščajočemu primanjkljaju.

Ako Zedinjene države vztrajajo pri svojem stališču, da mora Evropa plačati svoje dolgovne, bode tudi Nemčija morala zopet začeti plačevati svojo — vojno odškodnino. V Lozani je bilo letos med tistimi državami, ki prejemale odškodnino, in med Nemčijo, ki jo mora plačati, sklenjen dogovor, ki znižuje nemška odškodninska plačila od 30 milijard na 3 milijarde mark v zlatu z določilom triletnega moratorija (odloga) izplačila. Ta dogovor ne bo v parlamentih posameznih držav ratificiran (potrjen), ako Zedinjene države ne pristanejo na odpis ali vsaj revizijo dolgov. Saj so evropske države doslej svoje dolgovne obroke Ameriki izplačevale po večini s svotami, ki so jih prejemale od Nemčije na račun vojne odškodnine.

Ker Zedinjene države zaenkrat vztrajajo na tem, da se mora obrok, ki zapade 15. decembra, brezpogojno plačati, sta se Anglija in Francija dogovorili med seboj o izplačilu decemberskega obroka. Ta dogovor vsebuje naslednje točke: Anglija je pripravljena plačati Zedinjenim državam decemberski obrok svojih vojnih dolgov. Ministrski predsednik Francije je spoznal, da je tudi za Francijo najboljša, da prav tako plača svoj obrok vojnih dolgov. Anglija in Francija plačate svoja obroka s pridržkom, da se do

prihodnjega roka nanovo prouči in uredi vprašanje vojnih dolgov. Ta dogovor sta sklenili med seboj vladi obeh držav, potrditi pa ga morata oba parlamenta. O lozanskem dogovoru, ki določa znižanje nemške vojne odškodnine in triletni moratorij za Nemčijo, sta se angleški in francoski ministrski predsednik dogovorila, da ostane v veljavi ter se bo odpovedal samo tedaj, če se ne bo mogla doseči od Zedinjenih držav končna preureditev in znižanje vojnih dolgov.

Sestanek Male antante. Zunanji ministri: Jugoslavije, Čehoslovaške in Rumunije se bodo sestali krog 15. decembra v Beogradu, da proučijo mednarodna vprašanja, ki čakajo rešitve od zadnjega sestanka v mesecu maju.

Bolgarske državne finance pridejo baje pod mednarodno nadzorstvo.

V Nemčiji pod vlado generala Schleicherja. Nemški državni zbor je bil otvorjen dne 6. decembra. Po kratki razpravi o poslovnem redu so se vršile volitve predsednika zbornice. Za predsednika parlamenta je bil izvoljen narodno-socialistični poslanec Göhring, za prvega podpredsednika pa član centruma Esser.

Kako zgleda novoizvoljeni nemški parlament? Na otvoritveni seji dne 6. decembra so bile v nemškem državnem zboru ugotovljene te le skupine in ločine: narodni socialisti 196 glasov, socialni demokrati 121, komunisti 100, centrum 70, nemški nacionalci skupno z vinogradniki in deželno zvezo 54, bavorska ljudska stranka 20, nova frakcija (ločina), v kateri se nahajajo pristasi tehničnega sodelovanja, 11 pristavev nemške ljudske stranke, 5 kršč. socialistov in 1 hanoveranec, pa šteje skupaj 17 mandatov, kmetska stranka je zastopana s 3, nemška državna stranka z 2 in gospodarska stranka z 1 mandatom.

Nemški državni zbor je bil dne 10. decembra odgoden do sredine januarja.

Anglija in Perzija v sporu radi petroleja. Med Perzijo in Anglijo je nastal spor, ker je odpovedala Perzija angleški družbi dovoljenje za izrabljanje petrolejskih vrelcev na njenem ozemlju. Od angleške petrolejske družbe v Perziji je imela tudi Anglija kot država koristi in radi tega so prejele